

**ZBORNİK RADOVA REGIONALNE KONFERENCIJE MREŽE
PARLAMENTARNIH ODBORA ZA EKONOMIJU I FINANSIJE
ZAPADNOG BALKANA:**

**ULOGA PARLAMENTA U PROCESU
ODLUČIVANJA O PRIORITETIMA:
SMANJENJE JAVNIH TROŠKOVA ILI
STIMULISANJE EKONOMIJE**

Urednici

*Slavica Penev
Isidora Beraha*

**REPUBLIC OF SERBIA
NATIONAL ASSEMBLY**

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА**

**REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA**

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

**Zbornik radova Regionalne konferencije
ULOGA PARLAMENATA U PROCESU ODLUČIVANJA O
PRIORITETIMA: SMANJENJE JAVNIH TROŠKOVA ILI
STIMULISANJE EKONOMIJE**

Urednici
Slavica Penev
Isidora Beraha

Izdavači
Narodna skupština Republike Srbije, Kancelarija Friedrich Ebert fondacije
u Beogradu i Institut ekonomskih nauka, Beograd

Recenzenti
Matija Rojec
Marjan Svetličić

Copyright 2012
Narodna skupština Republike Srbije, Kancelarija Friedrich Ebert fondacije
u Beogradu i Institut ekonomskih nauka, Beograd

Kompjuterska obrada
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Tiraž
500

Štampa
Topalović, Valjevo

ISBN 978-86-80315-95-9

Zbornik radova Regionalne konferencije
ULOGA PARLAMENTA U PROCESU ODLUČIVANJA O
PRIORITETIMA: SMANJENJE JAVNIH TROŠKOVA ILI STIMULISANJE
EKONOMIJE

Organizacioni odbor

Fikret Čaušević
Gostujući predavač, St Antony's College, Univerzitet u Oxfordu,
2011/2012, i profesor na Ekonomskom fakultetu, Univerzitet u Sarajevu

Gordana Čomić
Potpredsednica Narodne skupštine Republike Srbije

Michael Ehrke
Direktor kancelarije Fridrih Ebert fondacije u Beogradu

Dejan Erić
Direktor Instituta ekonomskih nauka, Beograd

Ahmet Mancelari
Profesor na Ekonomskom fakultetu, Univerzitet u Tirani

Slavica Penev
Viši naučni saradnik Instituta ekonomskih nauka, Beograd

Zbornik radova Regionalne konferencije
ULOGA PARLAMENATA U PROCESU ODLUČIVANJA O
PRIORITETIMA: SMANJENJE JAVNIH TROŠKOVA ILI
STIMULISANJE EKONOMIJE

Lista učesnika

Slavica Đukić-Dejanović
Predsednica Narodne skupštine Republike Srbije

Gordana Čomić
Potpredsednica Narodne skupštine Republike Srbije

Michael Ehrke
Direktor kancelarije Fridrih Ebert fondacije u Beogradu

Dejan Erić
Direktor Instituta ekonomskih nauka, Beograd

Slavica Penev
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Beriz Belkić
Bivši predsednik Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i
Hercegovine

Mira Grgić
Potpredsednica Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i
Hercegovine

Marjančo Nikolov
Predsednik Odbora za finansije i budžet Parlamenta Makedonije

Gordana Lazarević
Balkanski centar za regulatornu reformu, Beograd

Mirjana Radaković
Pomoćnik generalnog sekretara Narodne skupštine Republike Srbije –
rukovodilac Sektora za zakonodavstvo

Sanja Filipović
Ekonomski institut, Beograd

Emir Kabil
Predsednik odbora za finansije i budžet Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Nikola Novaković
Zamenik predsednika Narodne skupštine Republike Srbije

Srđan Marinković
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Nišu

Draško Nikolić
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Marjančo Nikolov
Predsednik Odbora za finansije i budžet Parlamenta Republike Makedonije

Andreja Marušić
Balkanski centar za regulatornu reformu, Beograd

Majda Sedej
USAID Srbija - Projekat za bolje uslove poslovanja

Joe Lowther
Direktor USAID projekta za bolje uslove poslovanja u Srbiji

Mladen Mladenović
Zamenik sekretara Narodne skupštine Republike Srbije

Fikret Čaušević
St Antony's College, Univerzitet u Oxfordu i Ekonomski fakultet u
Sarajevu

Aleksandar Damjanović
Predsednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore

Edmond Spaho
Predsednik odbora za ekonomska pitanja i finansije skupštine Albanije

Danijela Martinović
Predsednica Odbora za ekonomske reforme i razvoj, Parlamentarna
skupština Bosne i Hercegovine

Biljana Ljiljak
Zamenica predsednika, Odbor za finansije, Skupština Republike Srbije

Saša Drezgić
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Rijeci

Zarija Pejović
Član Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Skupština Crne Gore

Srdjan Redžepagić
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Biljana Angelova
Ekonomski institut, Skopje

Srđan Marinković
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Nišu

Milica Travica
Banca Intesa, Beograd

Ahmet Maçellari
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Tirani

Predrag Bjelić
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Igor Radojičić
Predsednik Narodne skupštine Republike Srpske

Ljubisav Ivanov Singo
Predsednik stalnog odbora za ekonomiju, Parlament Republike Makedonije

Danijela Martinović
Predsednica Odbora za ekonomske reforme i razvoj, Parlamentarna
skupština Bosne i Hercegovine

Isidora Beraha
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Bojana Radovanović
Institut ekonomskih nauka, Beograd

Alex Romaniuc
Westminsterska fondacija za demokratiju

Sadržaj

PREDGOVOR	13
ZAHVALNOST	16
UVODNA SESIJA	17
Slavica Đukić-Dejanović.....	19
Gordana Čomić.....	20
Michael Ehrke	21
Dejan Erić.....	22
PRVA SESIJA	
JAČANJE KAPACITETA PARLAMENTARNIH ODBORA ZA	
EKONOMIJU I FINANSIJE U CILJU STICANJA ZNAČAJNIJE	
ULOGE U PROCESU KREIRANJA EKONOMSKIH POLITIKA..	23
UVODNI REFERAT	25
Slavica Penev	
Jačanje kapaciteta parlamentarnih odbora za ekonomiju i finansije	
u cilju sticanja značajnije uloge u procesu kreiranja ekonomskih	
politika	25
REFERATI.....	37
Beriz Belkić	
Značaj regionalne saradnje parlamentarnih tela nadležnih za	
ekonomsku problematiku.....	37
Mira Grgić	
Jačanje uloge parlamentarnih odbora za ekonomsku i finansijsku	
politiku	38
Marjančo Nikolov	
Uloga i značaj parlamentarnog odbora za finansije i budžet u	
Republici Makedoniji u procesu donošenja i sprovođenja budžeta....	41
Gordana Lazarević	
Upravljanje javnim finansijama u Srbiji.....	43

DISKUSIJA.....	43
Mirjana Radaković	
Jačanje kapaciteta odbora u Narodnoj skupštini Republike Srbije.....	45
Sanja Filipović.....	47
Emir Kabil.....	48
Nikola Novaković.....	49
Srđan Marinković	
Poreska politika – zasnovana na propisima ili slobodi odlučivanja ...	49
Draško Nikolić.....	52
Marjančo Nikolov.....	52
Andreja Marušić	
Unapređenje kvaliteta zakona kao rezultat dobrog rada parlamentarnog odbora.....	52
Majda Sedej	
Omogućavanje skupštini da igra značajniju ulogu u kreiranju budžeta i politike: unapređenje procesa izrade budžeta i uvećanje transparentnosti budžetskog dokument.....	53
Joe Lowther	
Povećanje kapaciteta za budžetsku analizu u skupštini.....	54
Mladen Mladenović.....	56
DRUGA SESIJA	
DA LI JE ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA POTREBNA	
RESTRIKTIVNA ILI EKSPANZIVNA FISKALNA POLITIKA? ...	59
UVODNI REFERAT.....	61
Fikret Čaušević	
Restriktivna ili ekspanzivna fiskalna politika za Zapadni Balkan.....	61
REFERATI.....	81
Aleksandar Damjanović	
Između budžetske štednje i razvojnog budžeta.....	81
Edmond Spaho	
Smanjenje troškova ili podsticanje privrede.....	83
Danijela Martinović.....	88

Rezanje javne potrošnje ili stimulisanje ekonomije - dilema u svetlu definisanja politika parlamentarnih komisija.....	88
Branka Ljiljak.....	93
Parlamentarni odbori u funkciji adekvatnih odluka ekonomske politike	93
Saša Drezgić	
Da li dati prioritet smanjenju javnih troškova ili stimulisanju ekonomije.....	95
DISKUSIJA.....	102
Zarija Pejović	102
Srđan Redžepagić	102
Biljana Angelova	103
Srđan Marinković	103
Milica Travica	103
Gordana Lazarević	104
TREĆA SESIJA	
EKONOMSKE I POLITIČKE BARIJERE ZA TRGOVINSKU RAZMENU U REGIONU	105
UVODNI REFERAT	107
Ahmet Mançellari	
Ekonomske i političke barijere za trgovinsku razmenu u regionu jugoistočne Evrope	107
Predrag Bjelić	
Administrativne i druge necarinske prepreke za CEFTA 2006 međuregionalnu trgovinsku razmenu.....	129
Igor Radojičić	
Ekonomske i političke barijere za trgovinu u region.....	133
Ljubisav Ivanov Singo	
Između ekonomije i politike sa pogledom ka budućnosti ili prošlosti.....	140
DISKUSIJA.....	142
Danijela Martinović.....	142
Isidora Beraha.....	142

Bojana Radovanović.....	143
Alex Romaniuc.....	143
ZAKLJUČNA SESIJA	145
Zaključci i preporuke konferencije	145

PREDGOVOR

Regionalna saradnja između parlamenata zemalja zapadnog Balkana je započela na regionalnoj parlamentarnoj konferenciji "Uloga parlamenata u ekonomskoj politici, institucionalnim i pravnim reformama u zemljama Jugoistočne Evrope", održanoj u Dubrovniku 2004. godine u organizaciji Fondacije Friedrich Ebert, u saradnji sa OECD-om i Paktom za stabilnost Jugoistočne Evrope/Investicionim sporazumom za Jugoistočnu Evropu.

Parlamenti zemalja regiona bi trebalo da igraju ključnu ulogu u procesu ekonomskih reformi, jer je njihov zadatak usvajanje novih ili izmena postojećih zakona koji čine regulatorno-pravni okvir za odvijanje ekonomskih aktivnosti, a njihov izazov je da uvedu pravila koja pružaju pravnu sigurnost i stabilnost i pogoduju razvoju tržišne ekonomije. Investitorima su potrebni kvalitetni propisi, koji obezbeđuju pravnu sigurnost i stabilnost, i koji su povoljni za razvoj tržišne privrede. Ideja za izradu regionalnog projekta koji bi se fokusirao na ulogu parlamenata u procesu ekonomskih reformi nastala je tokom te konferencije.

Regionalni projekat su realizovali OECD-ov Investicioni sporazum za Jugoistočnu Evropu i GTZ-ov Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Evropu – Pravna reforma, koji je obuhvatio pojedinačne studije za svaku zemlju posebno: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju. Glavni cilj ovih studija po zemljama ovog regiona je bio da se razmotri proces izrade zakona kroz analizu uloge vladinih institucija, analizira parlamentarni proces, i razmotri proces implementacije zakona uopšte, kroz učešća parlamenta u nadgledanju procesa implementacije. Na osnovu studija po zemljama sačinjena je regionalna sinteza, a nalazi iz studija zemalja regiona su predstavljeni na Regionalnoj konferenciji koja je održana u Miločeru 7-8. oktobra 2008. godine. Tokom Konferencije inicirana je ideja o formiranju regionalne mreže parlamentarnih odbora za ekonomiju i finansije, koja bi imala za cilj institucionalizaciju postojeće regionalne saradnje.

Potreba za nastavkom saradnje između parlamenata zemalja zapadnog Balkana, nakon završetka regionalnog projekta, rezultirala je

organizovanjem Regionalne parlamentarne konferencije, održane u Beogradu (marta 2009. godine), na kojoj je potpisana **Regionalna deklaracija o saradnji između parlamenata zemalja Zapadnog Balkana** i formirana **Regionalna mreža skupštinskih odbora za ekonomiju i finansije zemalja Zapadnog Balkana**, sa ciljem unapređenja regionalne parlamentarne saradnje.

Koristi postojanja ovakve vrste mreže, a na osnovu sledećih činjenica, ogledaju se u: (i) sve zemlje regiona, osim Albanije, imaju isto nasleđe i iskustva iz bivše Jugoslavije, uključujući zajedničko tržište, zajedničke propise i regulativu i sličan jezik; (ii) sve države u regionu su u procesu evropskih integracija, a pored usaglašavanja nacionalnih zakona sa zakonima Evropske unije, takođe međusobno usaglašavaju zakone, te na taj način stvaraju usaglašen zakonski okvir na nivou regiona.

U tom smislu dogovoreno je da polje saradnje treba da pokriva: (i) razmenu informacija iz oblasti ekonomije i ekonomskih zakona; (ii) nadgledanje metodologije predlaganja propisa, uloge skupštinskih odbora i radnih tela u tom procesu; (iii) usklađivanje već usvojenih zakona sa evropskim zakonodavstvom; (iv) nadgledanje procedure predlaganja zakona, posebno onih koji se odnose na usaglašavanje istih sa evropskim zakonodavstvom. Zbog generalno neujednačenog broja zaposlenih i nivoa stručnih kapaciteta u skupštinskim odborima, iskustvo naprednijih i razvijenijih država može biti od velike koristi onim zemljama koje zaostaju ili kasne u ovom procesu.

Dogovorene aktivnosti mreže bile su: (i) da sarađuje kroz skupštinska stručna tela; (ii) da organizuje sastanke predstavnika odbora u nekoj od regionalnih skupština kako bi se prosledile i razmenile informacije i iskustva na licu mesta; (iii) da razmenjuje godišnje planove i da učestvuje u radu odbora drugih skupština; (iv) kao i da organizuje zajednička zasedanja u okviru bilateralne i multilateralne skupštinske saradnje kada se raspravlja o ključnim infrastrukturnim projektima i pitanjima od značaja za ceo region.

Iako je bilo predviđeno da se odbori sastaju jednom godišnje, ekonomska kriza koja je snažno pogodila zemlje regiona za rezultat je imala odlaganje sastanaka mreže, svodeći saradnju na uglavnom lične kontakte i razmenu informacija među članovima odbora zemalja ovog regiona.

Prvi regionalni okrugli sto mreže skupštinskih odbora za ekonomska pitanja i finansije zemalja Zapadnog Balkana naslovljen "Uloga skupština u procesu odlučivanja o prioritetima: smanjivanje javne potrošnje ili stimulisanje ekonomije" održana je u Beogradu 3. marta 2012, u organizaciji Narodne skupštine Republike Srbije, beogradske kancelarije Fridrih Ebert fondacije i Instituta ekonomskih nauka iz Beograda. Na okruglom stolu je istaknut značaj uspostavljanja bliže i kontinuirane saradnje između parlamenata i naučne zajednice.

Ciljevi okruglog stola su bili da se razmotre (i) mogućnosti jačanja kapaciteta skupštinskih odbora za ekonomska pitanja i finansije kako bi oni imali značajniju ulogu u kreiranju ekonomske politike, (ii) dilema: da li dati prioritet smanjenju javne potrošnje ili stimulisanju ekonomije, kao i (iii) ekonomske i političke prepreke trgovinskoj razmeni u regionu.

Vestminsterska fondacija za demokratiju (VFD) je prepoznala potrebu za nastavkom saradnje između parlamenata zemalja Zapadnog Balkana putem njihove **Regionalne mreže skupštinskih odbora za ekonomiju i finansije**. U cilju pružanja podrške ovoj regionalnoj saradnji, VFD je inicirala izradu trogodišnjeg regionalnog projekta koji bi doprineo jačanju uloge parlamenata u unapređenju konkurentnosti i ekonomskog rasta u zemljama Zapadnog Balkana.

Gordana Čomić
Potpredsednica Narodne skupštine Republike Srbije

Michael Ehrke
Direktor kancelarije Fridrih Ebert fondacije u Beogradu

Dejan Erić
Direktor Instituta ekonomskih nauka, Beograd

ZAHVALNOST

Teško je imenovati sve one koji su pružili snažnu podršku regionalnoj saradnji koja je rezultirala potpisivanjem Regionalne deklaracije o saradnji između parlamenata zemalja Zapadnog Balkana, kao i formiranju ***Regionalne mreže skupštinskih odbora za ekonomiju i finansije zemalja Zapadnog Balkana***, i na tom doprinosu im izraziti svoju zahvalnost.

Zbog njihovog doprinosa jačanju međusobne saradnje parlamenata regiona, posebnu zahvalnost dugujemo Berizu Belkiću, bivšem predsedniku Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Gordani Čomić, Potpredsednici Narodne skupštine Republike Srbije, Edmondu Spahu, predsedniku odbora za ekonomska pitanja, finansije i budžet skupštine Albanije, Ljubisavu Ivanovu - Singu, predsedniku odbora za ekonomska pitanja Skupštine Republike Makedonije, Aleksandru Damjanoviću, predsedniku odbora za ekonomska pitanja, finansije i budžet skupštine Crne Gore, kao i Mirjani Radaković, pomoćniku generalnog sekretara Narodne skupštine Republike Srbije.

Takođe, želimo da se zahvalimo organizatorima regionalnog okruglog stola – beogradskoj kancelariji Fridrih Ebert fondacije, što je omogućila održavanje ovog skupa, Narodnoj skupštini Republike Srbije, kao domaćinu skupa, kao i Institutu ekonomskih nauka, zbog doprinosa zbližavanju nauke i parlamenata.